

એચુ સ્મોલ ફાયનાન્સ બેંક લિમિટેડ

જોખમ વ્યવસ્થાપન નીતિ

જુલાઈ 2024

સમાવિષ્ટો

1. પરિચય અવકાશ અને હેતુઓ.....	3
2. જોખમ સંસ્કૃતિ.....	3
3. જોખમ શાસન	4
3.1 બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ.....	5
3.2 બોર્ડની રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (આર એમ. સી. બી.).....	6
3.3 ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી (CRNPAC).....	8
3.4 એસેટ લાયબિલિટી મેનેજમેન્ટ કમિટી (એએલસીઓ)	10
વ્યૂહાત્મક ભૂમિકાઓ.....	10
દેખરોખ અને અહેવાલ.....	10
3.5 ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (ઓઆરએમસી)	11
3.6 આઇટી અને નાણાકીય સેવાઓના આઉટસોર્સિંગ માટેની સમિતિ.....	12
3.7 રોકાણ સમિતિ.....	12
3.8 આઇટી સુરક્ષા જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિ.....	13
3.9 ચીફ રિસ્ક ઓફિસર (સીઆરઓ)ની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ.....	13
4. પરિશિષ્ટો.....	14
4.1 બોર્ડની જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના (આર એમ. સી. બી.).....	14
4.2 ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી (સીઆરએનપીએસી)ની રચના - 1 અને 2.....	15
4.3 એસેટ લાયબિલિટી મેનેજમેન્ટ કમિટી (એએલસીઓ)ની રચના.....	15
4.4 ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (ઓઆરએમસી)ની રચના.....	15
4.5 આઇટી સુરક્ષા જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના.....	16
4.6 રોકાણ સમિતિની રચના.....	16
4.7 આઇટી અને નાણાકીય સેવાઓનાં આઉટસોર્સિંગ માટે સમિતિની રચના.....	16
4.8 પોલિસી સુધારા સત્તાધિકાર.....	Error! Bookmark not defined.
4.9 પોલિસી સમીક્ષા અને અપડેટ્સ.....	Error! Bookmark not defined.
4.10 પોલિસી સત્તાધિકરણ.....	Error! Bookmark not defined.
4.11 સંક્ષેપ કી.....	16
4.12 યાવીરૂપ નિયમનકારી પરિપત્રોના સંદર્ભો.....	17

1. પરિચય, અવકાશ અને ઉદ્દેશો

એયુ સ્મોલ ફાઇનાન્સ બેંક લિમિટેડ (હવેથી "એયુ એસએફબી") તરીકે ઓળખાય છે તેનો ઉદ્દેશ બેંક દ્વારા સામનો કરવામાં આવતા તમામ જોખમોને સક્રિય રીતે સંચાલિત કરવા માટે અસરકારક જોખમ વ્યવસ્થાપન માળખાની અંદર કામ કરવાનો છે, જે તેની જોખમની ભૂખ સાથે સુસંગત છે. એયુ એસએફબીનો ઉદ્દેશ જોખમોના વ્યવસ્થાપનમાં પોતાને ઉદ્યોગ અગ્રણી તરીકે સ્થાપિત કરવાનો છે અને જોખમની કાર્યક્ષમ સીમા સુધી પહોંચવાનો અને તેના પોતાના અને તેના શેરધારકો માટે પરત ફરવાનો પ્રયાસ કરવાનો છે, જે તેની જોખમની ભૂખ સાથે સુસંગત છે¹.

આ દસ્તાવેજનો ઉદ્દેશ બેંકની અંદર નીચેના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોને અનુરૂપ જોખમોની ઓળખ, માપન, શમન અને રિપોર્ટિંગને સક્ષમ બનાવવા માટે જોખમ સંસ્કૃતિ અને જોખમ શાસન માળખું સ્થાપિત કરવાનો છે:

- i. જોખમો સ્પષ્ટપણે સમજી શકાય તેવા, માપી શકાય તેવા અને વ્યવસ્થાપિત કરી શકાય તેવા છે તેની ખાતરી કરીને મજબૂત જોખમ સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન
- ii. બેંકના જોખમ વ્યવસ્થાપનની જવાબદારી
- iii. દરેક બિઝનેસ વર્ટિકલ સાથે સિનિયર મેનેજમેન્ટનું જોડાણ
- iv. બિઝનેસ લાઇન્સ, ભૌગોલિક અને ગ્રાહક સેગમેન્ટમાં જોખમનું વૈવિધ્યકરણ
- v. ઓબ્જેક્ટિવ મેટ્રિક્સ જોખમનો અંદાજ કાઢવામાં અને કંપનીની જોખમની ભૂખને સ્પષ્ટ કરવામાં મદદ કરે છે. આ પગલાંમાં મૂડી અને આવકનો ગુણોત્તર, બજાર અને પ્રવાહિતા જોખમ મર્યાદા અને કેડિટ અને ઓપરેશનલ જોખમ લક્ષ્યોનો સમાવેશ થાય છે
- vi. જોખમ લેવું એ સ્પષ્ટપણે વ્યાખ્યાયિત જોખમ ભૂખની અંદર હોવું જોઈએ. જોખમની ભૂખ અને વ્યવસાયિક વ્યૂહરચનાની ગોઠવણી એ જોખમ અને વ્યવસાયિક એકમો વચ્ચેની સંયુક્ત પ્રક્રિયા હશે? જોખમ લેનારા એકમોને સંબંધિત વ્યવસાયોની ઉત્પત્તિ સાથે સંબંધિત જોખમોથી વાકેફ હોવા જોઈએ અને જોખમ વ્યવસ્થાપન એકમોએ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે આ જોખમોને ઓળખવા, માપવા, નિરીક્ષણ કરવા, જાણ કરવા અને ઘટાડવા માટે પર્યાપ્ત પ્રક્રિયાઓ અમલમાં મૂકવામાં આવે છે
- vii. જોખમ વ્યવસ્થાપકોને નિર્ણય લેવાની સત્તા આપવામાં આવશે અને એ સુનિશ્ચિત કરવામાં આવશે કે તેઓ યોગ્ય ફોરમ/સમિતિમાં મુદ્દાઓને આગળ ધપાવે
- viii. જોખમ વ્યવસ્થાપકોની કુશળતા અને સ્વતંત્રતા સુનિશ્ચિત કરવી જોઈએ

આ દસ્તાવેજ બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવશે અને ઓછામાં ઓછા વાર્ષિક ધોરણે તેની સમીક્ષા કરવામાં આવશે.

2. જોખમ સંસ્કૃતિ

બેંક સમગ્ર સંસ્થામાં મજબૂત જોખમ સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન આપવા માંગે છે. એક મજબૂત જોખમ સંસ્કૃતિની રચના જોખમના વ્યવસ્થાપન અને સમગ્ર સંગઠનમાં પરત ફરવા માટે સંપૂર્ણ અભિગમને પ્રોત્સાહિત કરીને તેમજ બેંકના જોખમ, મૂડી અને પ્રતિષ્ઠાના અસરકારક સંચાલન માટે બેંકના પ્રયત્નોને મજબૂત બનાવવામાં મદદ કરવા માટે

¹ 'આઈસીએએપી' નીતિમાં એક વિભાગનો સમાવેશ થાય છે જે જોખમની ભૂખની વધુ વિગતવાર ચર્ચા કરે છે અને તેની સાથે સંકળાયેલ સહિષ્ણુતા મર્યાદાની ચર્ચા કરે છે

² જોખમ એકમો જોખમ વ્યવસ્થાપન એકમોનો ઉલ્લેખ કરે છે જે સંરક્ષણની બીજી હરોળ હેઠળ જોખમના સંસર્ગનું નિરીક્ષણ અને સંચાલન કરે છે, જ્યારે બિઝનેસ એકમો જોખમ લેનારા એકમોનો ઉલ્લેખ કરે છે જે એક્સપોઝરની ઉત્પત્તિ કરે છે.

કરવામાં આવી છે. બેંક તેના વ્યવસાયો સાથે જોડાણમાં જોખમોમાં સામેલ થશે અને નીચેનાં સિદ્ધાંતો સંસ્થાની અંદર જોખમની સંસ્કૃતિને ટેકો આપશે:

- i. લેવાયેલા દરેક જોખમને મંજૂરી આપવી જરૂરી છે અથવા જોખમ વ્યવસ્થાપન માળખાની અંદર
- ii. જોખમ એક વ્યાખ્યાયિત જોખમ ભૂખની અંદર લેવામાં આવે છે
- iii. જોખમનું સતત નિરીક્ષણ અને સંચાલન થવું જોઈએ
- iv. દરેક બિઝનેસ વર્ટિકલ બિઝનેસ પ્લાનના વિકાસ અને અમલીકરણ માટે જવાબદાર હોય છે, જે કંપનીના જોખમના સંચાલન સાથે સુસંગત હોય છે અને તેઓ જે જોખમો ઉઠાવે છે તેના માટે જવાબદાર હોય છે.
- v. મેનેજમેન્ટ ટીમ સુનિશ્ચિત કરે છે કે દરેક બિઝનેસ વર્ટિકલમાં અંતર્ગત જોખમોનું વિસ્તૃત મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે છે, અન્ડરરાઇટિંગ પ્રક્રિયામાં બંધાયેલા નિયંત્રણોને ઘટાડવા અને ઉપચારાત્મક પગલાં મૂકવામાં આવે છે
- vi. નિયમિત તાલીમ કાર્યક્રમો અને સમીક્ષાઓની સાથે દસ્તાવેજીકરણ કરાયેલી નીતિઓ અને પ્રક્રિયાઓ એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે આ બાબતો સમગ્ર સંસ્થાના તમામ કર્મચારીઓ દ્વારા એકસરખી રીતે સમજવામાં આવે

તમામ સ્તરે કર્મચારીઓ સંચાલન અને જોખમોના વધારા માટે જવાબદાર છે. એચુ એસ.એફ.બી. અપેક્ષા રાખે છે કે કર્મચારીઓ વર્તણૂકો પ્રદર્શિત કરે જે જોખમ ઘટાડવા માટે મજબૂત સંસ્કૃતિને ટેકો આપે છે. આને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, તે સંસ્થામાં તમામ સ્તરોમાં જોખમ વ્યવસ્થાપન સંસ્કૃતિને સમાવિષ્ટ કરવા તરફ પ્રયત્નશીલ રહેશે.

એચુ એસએફબીની જોખમ વ્યવસ્થાપન સંસ્કૃતિને નીચેના પાસાંઓ દ્વારા ટેકો મળશે:

- ટોચ પરનો સ્વર: ટોચ પરનો ટોન એ સિનિયર મેનેજમેન્ટના જોખમની ભૂખના નિવેદનો, જોખમમર્યાદા અને જોખમની વ્યૂહરચનાના સંદેશાવ્યવહારનો સંદર્ભ આપે છે અને ઇચ્છિત જોખમ સંસ્કૃતિના નિર્માણ માટે જરૂરી યોગ્ય જોખમ વર્તણૂકોને ઓળખવા અને અગ્રતા આપવા માટે તેનો ઉપયોગ કરે છે.
- જવાબદારી: જવાબદારી એટલે અસરકારક જોખમ સંચાલન માટે આવશ્યક શ્રી લાઇન ઓફ ડિફેન્સ (એલઓડી)માં સમિતિઓ અને સ્ટાફના સભ્યોની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓના સ્પષ્ટ અને પારદર્શક સંચાર, એટલે કે ફ્રન્ટ ઓફિસના કાર્યો, જોખમ વ્યવસ્થાપન અને નિરીક્ષણ અને આંતરિક ઓડિટ (આઇએ)ની ભૂમિકા સ્પષ્ટ પણે વ્યાખ્યાયિત જવાબદારીઓ સાથે એકબીજાથી સ્વતંત્ર કામગીરીઓ દ્વારા ભજવવામાં આવે છે.

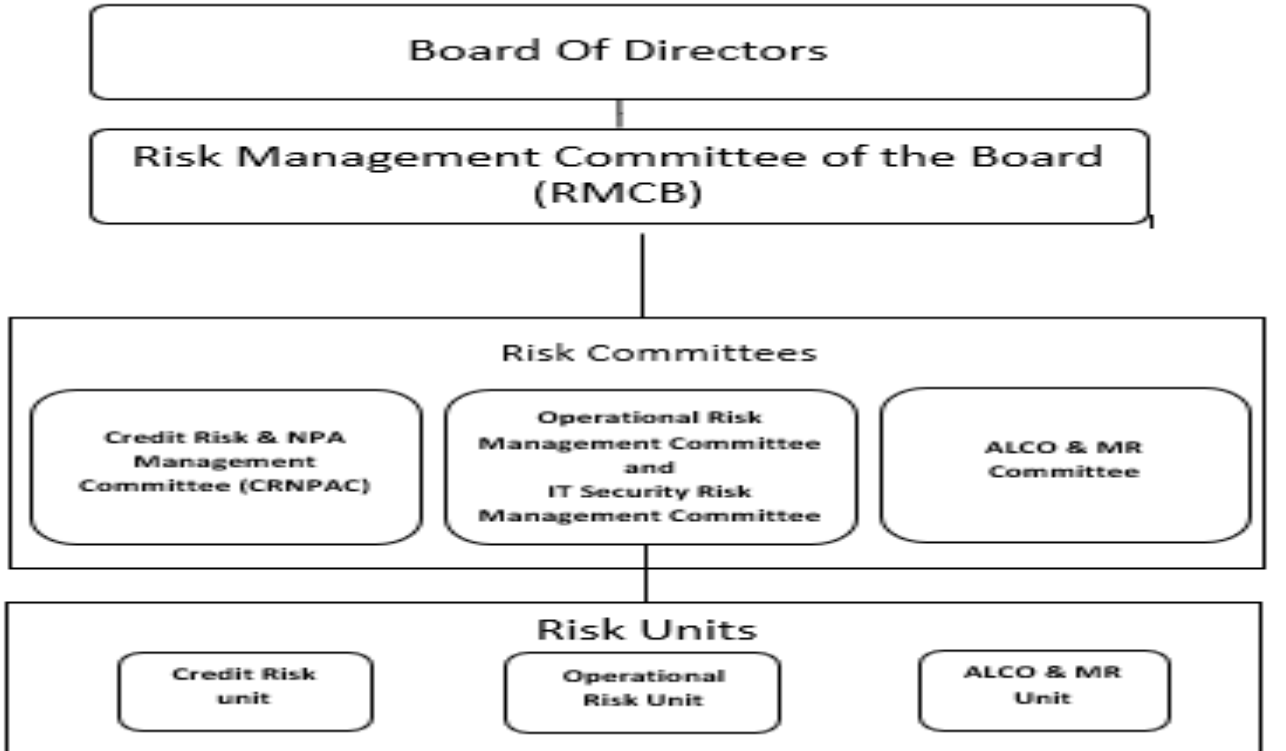
3. જોખમ શાસન

બેંકે નીચેનાં મુખ્ય સિદ્ધાંતો પર આધારિત મજબૂત જોખમ શાસન માળખું સ્થાપિત કર્યું છે:

- i. જ્યારે બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ મુખ્ય જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓના સંપૂર્ણ શાસન અને નિરીક્ષણ માટે જવાબદાર રહેશે, ત્યારે અમલીકરણ વ્યૂહરચનાની જવાબદારી બોર્ડની રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (આરએમસીબી)ને સોંપવામાં આવશે અને ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી (સીઆરએનપીએસી), ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (ઓઆરએમસી), એસેટ એન્ડ લાયબિલિટી મેનેજમેન્ટ કમિટી (એએલસીઓ), ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કમિટી, ને પેટા-સોંપણી કરવામાં આવશે, આઇટી અને નાણાકીય સેવાઓના આઉટસોર્સિંગ માટેની સમિતિ અને આઇટી સુરક્ષા જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિ.
- ii. 'સંરક્ષણની ત્રણ લાઇનો' મોડેલમાં ફરજોનું વિભાજન, જેમાં ફ્રન્ટ-ઓફિસ કાર્યો, જોખમ વ્યવસ્થાપન અને નિરીક્ષણ અને આંતરિક ઓડિટ ભૂમિકાઓ એક બીજાથી સ્વતંત્ર કાર્યો દ્વારા ભજવવામાં આવે છે

- iii. જોખમ વ્યૂહરચનાને બોર્ડ દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને વાર્ષિક ધોરણે તેની સમીક્ષા કરવામાં આવે છે અને જોખમ, મૂડી અને કામગીરીના લક્ષ્યોને સંરેખિત કરવા માટે બેંકની જોખમની ભૂખના આધારે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવે છે
- iv. તમામ મુખ્ય જોખમ વર્ગોનું સંચાલન કેન્દ્રિત અને ચોક્કસ જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્રક્રિયાઓ દ્વારા કરવામાં આવે છે. આ જોખમોમાં ક્રેડિટ જોખમ, બજારનું જોખમ, ઓપરેશનલ જોખમ અને લિક્વિડિટી જોખમનો સમાવેશ થાય છે. જેમ જેમ બેંક જોખમ વ્યવસ્થાપનમાં અભિજાત્યપણું પ્રાપ્ત કરે છે, તેમ તેમ તે તેના વ્યવસાયના કદ, સ્કેલ અને જટિલતાને અનુરૂપ અદ્યતન જોખમ વ્યવસ્થાપન મોડેલો મૂકશે.
- v. જોખમ વ્યવસ્થાપન ક્ષમતાને સક્ષમ બનાવવા નીતિઓ, પ્રક્રિયાઓ અને પદ્ધતિઓ અમલમાં મૂકવામાં આવશે
- vi. જોખમ વિભાગ/સમારંભમાં બેંક અને તેના સંબંધિત વ્યવસાયોની વ્યવસ્થાપન સમિતિઓ પર યોગ્ય પ્રતિનિધિત્વ હોવું જોઈએ, જેથી એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે વ્યાવસાયિક નિર્ણયોમાં જોખમનો દૃષ્ટિકોણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવે.
- vii. જોખમની દેખરેખ, તણાવ પરીક્ષણ સાધનો અને એસ્કેલેશન પ્રક્રિયાઓને માન્ય જોખમની ભૂખ સામે કામગીરીનું નિરીક્ષણ કરવા માટે સ્થાપિત કરવામાં આવશે
- viii. બેંક પાસે જોખમ લેવાની ક્ષમતાનો દસ્તાવેજ હોવો જોઈએ, જે બોર્ડની રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી દ્વારા પ્રસ્તુત અને મંજૂર કરાયેલો હોવો જોઈએ."

ઉપરોક્ત માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોને આધારે બેંકનાં જોખમ સંચાલન માળખામાં નીચેની બાબતોનો સમાવેશ થાય છે:

3.1 બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ

બેંકના જોખમ સંચાલન માળખા માટે બોર્ડની અંતિમ જવાબદારી છે. બોર્ડ મુખ્યત્વે બેંકની જોખમની ભૂખ, જોખમ સહનશીલતા અને સંબંધિત વ્યૂહરચનાઓ અને નીતિઓને મંજૂરી આપવા માટે જવાબદાર છે.

બેંકના એકંદરે જોખમ વ્યવસ્થાપન સાથે સંબંધિત બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સની મુખ્ય જવાબદારીઓમાં સામેલ છે:

- i. બેંકની જોખમની ભૂખ, જોખમ સહનશીલતા અને સંબંધિત વ્યૂહરચનાઓને મંજૂરી આપવી અને વાર્ષિક સમીક્ષા કરવી
- ii. જરૂરિયાત મુજબ નીતિઓ અને ફેમવર્કને સંચાલિત કરતા વ્યવસાય અને જોખમને મંજૂરી આપવી
- iii. યોગ્ય વ્યવસ્થાપન સત્તાવાળાઓને જવાબદારીઓ સોંપીને અને તેની જવાબદારી નક્કી કરીને એક મજબૂત જોખમ વ્યવસ્થાપન સંસ્કૃતિની સ્થાપના સુનિશ્ચિત કરવી
- iv. બેંક દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓને ટેકો આપવા માટે જરૂરી મૂડીની પર્યાપ્તતાનું મૂલ્યાંકન કરવું
- v. બોર્ડની રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (આર.એમ.સી.બી.) દ્વારા લેવાયેલા નિર્ણયો માટે પર્યાપ્ત માર્ગદર્શન અને દેખરેખ પૂરી પાડવી

બેંક પાસે જોખમ વ્યવસ્થાપન અને આંતરિક નિયંત્રણોની મજબૂત સિસ્ટમ છે તેની ખાતરી કરવા માટે, બોર્ડ આર.એમ.સી.બી.ની સ્થાપના કરી છે. આર.એમ.સી.બી. બેંકના જોખમ વ્યવસ્થાપન સિદ્ધાંતો અને નીતિઓ, વ્યૂહરચનાઓ, ભૂખ, પ્રક્રિયાઓ અને નિયંત્રણોની દેખરેખ અને સમીક્ષાના સંબંધમાં બોર્ડને સહાય કરે છે.

3.2 બોર્ડની રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (આર.એમ.સી.બી.)

બોર્ડ બેંકમાં જોખમ વ્યવસ્થાપનની દેખરેખ અને સમીક્ષા માટે આર.એમ.સી.બી.ને સત્તા સોંપી છે. બેંકના એકંદર જોખમ વ્યવસ્થાપન સાથે સંબંધિત બોર્ડની જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિ (આર.એમ.સી.બી.)ની મુખ્ય જવાબદારીઓમાં સામેલ છે:

- i. ક્રેડિટ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ પોલિસી હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલા કામના અવકાશને જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિ હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે, જેમાં પર્યાપ્તતા અને જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિ હેઠળ બેંકની વિવિધ કાર્યવાહીઓ માટે જોખમ મર્યાદાની દેખરેખનો સમાવેશ થાય છે.
- ii. એનપીએ મેનેજમેન્ટ પોલિસીના અનુપાલનની સમીક્ષા.
- iii. જોખમના વ્યવસ્થાપન માટે નીતિઓ, વ્યૂહરચનાઓ અને માળખાની સમીક્ષા, મંજૂરી અથવા ભલામણ અને સમયાંતરે અપડેશન બોર્ડને તેમની સમીક્ષા/મંજૂરી માટે
- iv. એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે કે જોખમોને ઓળખવા, માપવા, દેખરેખ રાખવા અને નિયંત્રિત કરવા માટેની પ્રક્રિયાઓ અમલમાં છે
- v. જોખમની ભૂખ અને યોગ્ય તર્ક સાથે તેમાં કોઈપણ સુધારણાને મંજૂરી આપો.
- vi. એસએફબીના એકિઝક્યુટિવ્સને તેની સત્તાઓ અને મુનસફીની પેટા-સોંપણી, જવાબદારીની વધુ સોંપણી કરવાની અને નક્કી કરવાની સત્તા સાથે અથવા તે સિવાય અને સોંપણી કરાયેલી સત્તાઓનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે તેની ખાતરી કરવા માટે
- vii. સ્પષ્ટપણે વ્યાખ્યાયિત, પર્યાપ્ત સ્ટાફિંગ અને જોખમ સંચાલન કાર્યની સ્વતંત્રતા અને સત્તા અને જવાબદારી સાથે યોગ્ય જોખમ સંગઠન માળખાની ખાતરી કરો
- viii. બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સની નિરીક્ષણ જવાબદારીઓ અદા કરવા માટે બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સને યોગ્ય અને ત્વરિત રિપોર્ટિંગ પ્રદાન કરવું.
- ix. નવા અને ઉભરતા જોખમો માટે પર્યાવરણને સતત સ્કેન કરવું, જેમાં નિયમન/નિયમોમાં ફેરફારનો સમાવેશ થાય છે, જે બેંકની કામગીરીને અસર કરી શકે છે.

- x. એચુ એસએફબીના જોખમ સંચાલન માળખા (એટલે કે સિદ્ધાંતો, નીતિઓ, વ્યૂહરચનાઓ, પ્રક્રિયા અને નિયંત્રણો) ને લગતા મેનેજમેન્ટના અહેવાલોની સમીક્ષા કરો અને તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે કે તે સમગ્ર સમય દરમિયાન જણાવવામાં આવી રહ્યું છે.
- xi. એસએફબીની અંદાજિત વ્યૂહરચના, વ્યાપારની કામગીરી અથવા મૂડીની પર્યાપ્તતા સાથે સંબંધિત પરિબલોમાં ફેરફારો સાથે સંબંધિત મેનેજમેન્ટના અહેવાલોની સમીક્ષા
- xii. નવા અને ઉભરતા જોખમો, કાયદાકીય અથવા નિયમનકારી પહેલો અને ફેરફારો, સંગઠનાત્મક પરિવર્તન અને અન્ય તમામ મુખ્ય પહેલોની અસરો સાથે સંબંધિત મેનેજમેન્ટના અહેવાલોની સમીક્ષા કરવી, જેથી તેનું નિરીક્ષણ કરી શકાય.
- xiii. ઇન્ટરનેટ બેંકિંગ સાથે સંબંધિત કપટપૂર્ણ વ્યવહારો પરના અહેવાલની સમીક્ષા કરવી અને વર્તમાન સિસ્ટમમાં ખામીઓ તરફ ધ્યાન દોરવું, જેમાં ઓપરેશનલ જોખમ હેઠળ આવા કેસોને રોકવા માટે લેવામાં આવેલા પગલાંનો સમાવેશ થાય છે.
- xiv. પ્રવર્તમાન આંતરિક નીતિના નિર્દેશો અને સમયાંતરે પ્રકાશિત નિયમનકારી માર્ગદર્શિકાઓનું પાલન સુનિશ્ચિત કરો
- xv. કામગીરીની સમીક્ષા કરો અને ચીફ રિસ્ક ઓફિસર (સીઆરઓ) માટે ઉદ્દેશો નક્કી કરો અને એ સુનિશ્ચિત કરો કે સીઆરઓ પાસે બોર્ડની અનિયંત્રિત પહોંચ છે.
- xvi. બેંકનાં મુખ્ય જોખમ અધિકારી (સીઆરઓ)નાં નામાંકન અને મહેનતાણું સમિતિ (એનઆરસી)ની કામગીરીનાં મૂલ્યાંકનની સમીક્ષા કરવા, વિચારણા કરવા અને તેને ભલામણ કરવા.
- xvii. જોખમ વ્યવસ્થાપનથી સંબંધિત વૈધાનિક/નિયમનકારી અહેવાલ જરૂરિયાતોની દેખરેખ રાખે છે
- xviii. પદ્ધતિ, સિસ્ટમો અને ડેટાની સમજ સાથે મૂડી પર્યાપ્તતાની ગણતરીનું નિરીક્ષણ અને સમીક્ષા કરો
- xix. સ્ટ્રેસ ટેસ્ટિંગના પરિણામો/વિશ્લેષણને મંજૂરી આપો અને આંતરિક માર્ગદર્શિકાને અનુરૂપ સમયાંતરે એક્શન પ્લાન અને સુધારાત્મક પગલાંનું નિરીક્ષણ કરો
- xx. જોખમ સંચાલન તેમજ છેતરપિંડી, સંભવિત નુકસાનના સંદર્ભમાં બિન-અનુપાલન, મર્યાદા ભંગ, ઓડિટ / નિયમનકારી તારણો અને નીતિગત અપવાદોનું નિરીક્ષણ અને સમીક્ષા
- xxi. ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી (CRNPAC), એસેટ એન્ડ લાયબિલિટી મેનેજમેન્ટ કમિટી (ALCO), ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કમિટી, ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (ORMC), કમિટી ફોર આઉટસોર્સિંગ ઓફ આઇટી એન્ડ ફાઇનાન્સિયલ સર્વિસીસ અને આઇટી સિક્યોરિટી રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટીની કામગીરીની દેખરેખ રાખે છે.
- xxii. બેંકમાં આઉટસોર્સિંગ પ્રવૃત્તિઓના સંચાલન માટે સ્પષ્ટ જવાબદારી અને જવાબદારી સોંપવી
- xxiii. બેંકમાં બિઝનેસ કન્ટિન્યુઇટી વ્યવસ્થા માટે બિઝનેસ વર્ટિકલ્સની સ્પષ્ટ જવાબદારી અને જવાબદારી સોંપવી
- xxiv. બેંકની માહિતી સુરક્ષા નીતિની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો

- xxv. પર્યાપ્ત સુરક્ષા નિયંત્રણો સાથે એચુ એસએફબીમાં તમામ સિસ્ટમો અમલમાં મૂકવામાં આવી રહી છે તેની સમીક્ષા કરો અને ખાતરી કરો
- xxvi. સમયાંતરે માહિતી સુરક્ષા ઘટના રેતી-સુરક્ષા સંબંધિત ઓડિટ વસ્તુઓની સમીક્ષા કરો
- xxvii. જોખમને લગતી અન્ય કોઈ પણ પ્રવૃત્તિઓ/ઘટનાઓની સમીક્ષા

ઉપરોક્ત જવાબદારીઓના અસરકારક અમલીકરણની સુવિધા માટે આરએમસીબીને નીચેની સંસ્થાઓ દ્વારા ટેકો આપવામાં આવશે:

- ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી (સીઆરએનપીઇસી) - 1
- ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી (સીઆરએનપીઇસી) - 2
- એસેટ લાયબિલિટી મેનેજમેન્ટ કમિટી (એએલસીઓ)
- ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (ઓઆરએમસી)
- આઇટી સુરક્ષા જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિ
- રોકાણ સમિતિ
- આઇટી અને નાણાકીય સેવાઓના આઉટસોર્સિંગ માટેની સમિતિ

નીચેની બાબતોની જાણ સમિતિને કરવામાં આવશે:

1. બિન-અનુપાલન, ઉલ્લંઘનની મર્યાદા અને ઓડિટ/નિયમનકારી તારણો સાથે સંબંધિત બાબતો, જે સમિતિને જાણ કરવામાં આવશે, જેમાં સમાન અને ભવિષ્યના શમન પગલાંને નિયમિત કરવા મેનેજમેન્ટ દ્વારા પ્રસ્તાવિત/લેવામાં આવેલા પગલાં અને જો કોઈ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હોય તો તેના નિયમનકારી અહેવાલો સામેલ છે.
2. મૂડી પર્યાપ્તતાની ગણતરી સાથે સંબંધિત કાર્યપદ્ધતિ, પદ્ધતિઓ અને ડેટાની સમિતિને જાણ કરવી
3. ધિરાણ જોખમ અને એનપીએ સમિતિ દ્વારા તમામ જોખમ વ્યવસ્થાપન નીતિઓ, સિદ્ધાંતો, વ્યૂહરચનાઓ, પ્રક્રિયાઓ અને નિયંત્રણોની જાણ સમિતિને કરવામાં આવશે.

સમિતિના અધ્યક્ષે બોર્ડને તેની પ્રવૃત્તિઓ/ કાર્યવાહી વિશે અહેવાલ આપવો પડશે. બોર્ડ દ્વારા તેની ફરજો અને જવાબદારીઓની અંદરની તમામ બાબતો પર દરેક બેઠક પછી પૂછવામાં આવેલા પ્રશ્નો પર કાર્યવાહી કરવામાં આવેલા અહેવાલો.

3.3 ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી (CRNPAC)

ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી એચુમાં ક્રેડિટ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ ફ્રેમવર્કના અમલીકરણ પર દેખરેખ રાખવા અને આરએમસીબીને ભલામણો પૂરી પાડવા માટે જવાબદાર છે. એચુની ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટીની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ નીચે મુજબ છે:

- i. ક્રેડિટ રિસ્ક પ્રોફાઇલ અને સંબંધિત ક્ષેત્રો પર રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી ઓફ બોર્ડ (આરએમસીબી)ને રિપોર્ટ કરો.
- ii. ખાતરી કરો કે સંસ્થાની જોખમની ભૂખ સ્પષ્ટપણે વ્યક્ત કરવામાં આવી છે, અને ક્રેડિટ કલ્ચર જોખમની ભૂખ સાથે સુસંગત છે.

- iii. બેંક-વ્યાપી ધોરણે કેડિટ જોખમોનું નિરીક્ષણ કરો અને બોર્ડ દ્વારા માન્ય જોખમના માપદંડો/પ્રુડેન્શિયલ મર્યાદાના અનુપાલનની ખાતરી કરો અને જોખમની સાંદ્રતાનું નિરીક્ષણ કરો
- iv. સમયાંતરે રજૂ કરવામાં આવેલી નવી પ્રક્રિયાઓ/ પદ્ધતિઓ અને પ્રક્રિયાઓ માટે વ્યૂહરચનાઓની સમીક્ષા અને ભલામણ કરો, અને કેડિટ જોખમ પર અસર કરી શકે છે
- v. જરૂરી ફેરફારો સાથે તાલ મિલાવવા માટે નિયમનકારી ફેરફારો/અથવા આર્થિક/રાજકીય વાતાવરણમાં ફેરફારોથી ઉદ્ભવતા સંભવિત જોખમોની સમીક્ષા કરો અને તેનું સંચાલન કરો.
- vi. બોર્ડ દ્વારા માન્ય કેડિટ અને કેડિટ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ નીતિઓના અમલીકરણની ખાતરી કરો
- vii. લક્ષિત બજાર, જોખમની સ્વીકૃતિના માપદંડ, મંજૂરી પ્રમાણભૂતતા અને કેડિટ ફોલો-અપ પ્રક્રિયાઓના દસ્તાવેજીકરણ માટે નીતિ માળખાની સમીક્ષા અને મંજૂરી
- viii. ખાતરી કરો કે સક્રિય નીતિઓ, સારી ગુણવત્તાયુક્ત કેડિટ વિશ્લેષણ અને લોન મોનિટરિંગ પર ભાર મૂકે છે તે સમગ્ર બેંકમાં અપનાવવામાં આવે છે
- ix. કેડિટ રિસ્ક પદ્ધતિઓના વિકાસ અને અમલીકરણની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો
- x. સિંગલ ઋણલેનાર, ગ્રૂપ ઋણલેનારો અને ભંડોળના ક્ષેત્રીય જમાવટ માટેના નિયમોની સમીક્ષા કરો અને સુનિશ્ચિત કરો કે સંબંધિત વ્યાપારી એકમો દ્વારા આવા તમામ નિયમોનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે
- xi. આર.એમ.સી.બી.ની મંજૂરીને આધિન રહીને ધિરાણ સુવિધાઓ આપવા માટેની નીતિઓ અને પ્રક્રિયાઓ ઘડવી, સમીક્ષા કરવી અને તેમાં સુધારો કરવો, સાથે-સાથે તમામ વૈધાનિક અને નિયમનકારી જરૂરિયાતોનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવું.
- xii. મંજૂરી માટે આરએમસીબીને કેડિટ પ્રોગ્રામની મર્યાદાથી સંબંધિત સત્તાઓ /વિયલનોના પ્રતિનિધિમંડળની ભલામણ કરો અને તેના માટે જવાબદારી સ્થાપિત કરો
- xiii. મોટા એક્સપોઝરની સમીક્ષા કરો
- xiv. અસરકારક લોન સમીક્ષા મિકેનિઝમ અને પોર્ટફોલિયો મેનેજમેન્ટની ખાતરી કરીને મોનિટરિંગ અને જોખમ નિયંત્રણ સિસ્ટમ્સની સમીક્ષા કરો
- xv. બેંક સારી રીતે વૈવિધ્યસભર અને તંદુરસ્ત પોર્ટફોલિયો જાળવી રાખે છે તેની ખાતરી કરવા માટે પોર્ટફોલિયો એક્સપોઝર અને અંતર્ગત એકાગ્રતા જોખમ(ઓ)નું નિરીક્ષણ, સમીક્ષા અને નવીનીકરણ કરો
- xvi. લોન પોર્ટફોલિયોની સ્થિતિસ્થાપકતાને ચકાસવા માટે પોર્ટફોલિયો મૂલ્યાંકન, ઝડપી પોર્ટફોલિયો સમીક્ષાઓ અને દૃશ્ય વિશ્લેષણની સમીક્ષા કરો
- xvii. મંજૂરી પછીની સર્વેલન્સ પ્રક્રિયાઓ, એસ્કેલેશન અને ફોલો-અપ મેટ્રિક્સની સમીક્ષા કરો અને મંજૂરી આપો
- xviii. સ્પષ્ટ કેડિટ નબળાઇ દર્શાવતા એકાઉન્ટ્સની ઓળખ માટે અગાઉથી જ સિસ્ટમનું નિરીક્ષણ અને સમીક્ષા કરો અને આવા એકાઉન્ટ્સ માટે કાર્યવાહીના કારણનું નિરીક્ષણ કરો
- xix. કેડિટ અને સેવાની ગુણવત્તાની જાળવણી અને દેખરેખની ખાતરી કરવાના દૃષ્ટિકોણથી સમયાંતરે કેડિટ મર્યાદાની સમીક્ષા કરો
- xx. અર્લી વોર્નિંગ સિગ્નલ્સ (ઇડબલ્યુએસ) ફેમવર્કની સમીક્ષા કરો, જેમાં ઓળખ કરાયેલા સિગ્નલોની સુસંગતતા અને કેડિટ પોર્ટફોલિયોમાં ઇડબલ્યુએસને ટ્રિગર કરવા સાથે સંબંધિત એક્શન આઇટમ્સની પૂર્ણતા સામેલ છે.
- xxi. એનપીએની દેખરેખ સહિત લોન પોર્ટફોલિયો મેનેજમેન્ટ પ્રવૃત્તિઓના સંબંધમાં મેનેજમેન્ટ ઇન્ફોર્મેશન સિસ્ટમ (એમઆઇએસ)માં વધારાની સમીક્ષા અને ભલામણ કરો, જેથી સમયસર કાર્યક્ષમ અને અસરકારક વ્યવસ્થાપન નિર્ણયોની સુવિધા મળે.
- xxii. પોર્ટફોલિયો મેનેજમેન્ટ, સમસ્યા લોનના પુનર્ગઠન માટેની સિસ્ટમ, ફોલો-અપ પ્રક્રિયાઓ અને નોન-પરફોર્મિંગ લોન અને એડવાન્સિસની જોગવાઈ માટે માર્ગદર્શિકાઓની સમીક્ષા અને ભલામણ કરો
- xxiii. ખાતરી કરો કે રિટેલ પોર્ટફોલિયોની આવશ્યકતાઓને પહોંચી વળવા માટે બેંક પાસે રેજિમેન્ટેડ કલેક્શન મેનેજમેન્ટ ફેમવર્ક છે.
- xxiv. એનપીએની સ્થિતિની સમીક્ષા કરો, રિકવરી વિભાગને બિનતરફેણકારી વલણો/મુદ્દાઓ પર પ્રકાશ પાડો અને ચોક્કસ રિકવરી ઝડપથી મેળવવા ભલામણ કરો. તદ્દુપરાંત, યોગ્ય કાર્યયોજનાઓ પર સંમત થવું અને

- તેનું નિરીક્ષણ કરવું તથા વણઉકેલ્યા મુદ્દાઓ અને ધ્યાન ન અપાયેલાં પગલાં માટે ઉપચારાત્મક પગલાં લેવાં
- xxv. આઇસીએએપી પ્રક્રિયાનું નિરીક્ષણ, જેમાં આઇસીએએપીને પડકારવાનો અને તેની અંતર્ગત ધારણાઓ શામેલ છે
- xxvi. નવા ભૌતિક જોખમોની ઓળખ, ભૌતિક જોખમોના સ્તર અને વલણનું મૂલ્યાંકન કરવું અને મૂડીના સ્તર પર તેની અસરોનું મૂલ્યાંકન કરવું
- xxvii. તાણ પરીક્ષણ માળખાની અસરકારકતાને તેના ઇચ્છિત હેતુને પહોંચી વળવા માટે સુનિશ્ચિત કરવી
- xxviii. સ્ટ્રેસ ટેસ્ટિંગ ફ્રેમવર્કના કવરેજના અવકાશ, જોખમી પરિબલો, તણાવના દૃશ્યો અને લાગુ કરાયેલા તણાવના સ્તરની સમીક્ષા

3.4 એસેટ લાયબિલિટી મેનેજમેન્ટ કમિટી (એએલસીઓ)

એએલસીઓની પ્રાથમિક જવાબદારી નીતિઓ, માળખાગત સુવિધાઓ, આંતરિક મર્યાદાઓ અને નિયમનકારી મર્યાદાઓનું અનુપાલન સુનિશ્ચિત કરવાની અને તેની સમીક્ષા કરવાની છે. એએલસીઓ બેંકની ચોખ્ખી વ્યાજની આવકની સાથે-સાથે એસેટ-લાયબિલિટી પોઝિશનની સમીક્ષા કરશે. એચુ એસએફબીના એકંદર જોખમ વ્યવસ્થાપન સાથે સંબંધિત એસેટ લાયબિલિટી એન્ડ એમઆર કમિટી (એએલસીઓ)ની મુખ્ય જવાબદારીઓમાં સામેલ છે:

વ્યૂહાત્મક ભૂમિકાઓ

- i. ડિપોઝિટ માટે આપવામાં આવતા ભાવ/વ્યાજના દરોની સમીક્ષા અને મંજૂરી અને તેના પર પૂર્વચુકવણીમાં દંડ અંગેના નિર્ણય (બચત અને અવધિ)
- ii. પીઅર ડિપોઝિટ રેટ - રિટેલ, બલ્ક અને બચતની સમીક્ષા
- iii. ડિપોઝિટ પ્રોફાઇલનું વિગતવાર વિશ્લેષણ, ભવિષ્યની પરિપક્વતા અને રોલઓવર અને ફ્રેશ ડિપોઝિટ માટેની વ્યૂહાત્મક યોજના.
- iv. થાપણોના એકત્રીકરણ માટે વિવિધ જવાબદારી ટીમ સાથે સતત જોડાણ
- v. ૩ મહિનાના ભંડોળની સ્થિતિનો અંદાજ લગાવવો અને ટૂંકા ધિરાણ અને મૂડી આયોજનની સમીક્ષા કરવી, જેમાં મૂડી અને ઉધાર સાધનો જારી કરવા સહિત, જ્યારે પણ આ પ્રકારની દરખાસ્તો સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવે છે
- vi. ઋણના એકંદર અને સંવર્ધિત ખર્ચની સમીક્ષા, દેખરેખ અને આગાહી કરવા માટે
- vii. બેંક માટે આકસ્મિક ભંડોળ આયોજનની સમીક્ષા
- viii. ટ્રેઝરી ઋણની સમીક્ષા વૈવિધ્યસભર સ્ત્રોતો દ્વારા બેલેન્સશીટ મિસમેચને દૂર કરવાની અને તમામ વ્યવસાયિક આવશ્યકતાઓ માટે નિર્ધારિત સમયની અંદર ભંડોળ ઉભું કરવાની ક્ષમતાનું મૂલ્યાંકન કરવાની યોજના.
- ix. બેંકની માર્કેટ રિસ્ક પ્રોફાઇલ અને એસેટ લાયબિલિટી પ્રોફાઇલની સમીક્ષા કરો અને સ્થાપિત મિસમેચ મર્યાદા અને લિક્વિડિટી ગેપનું પાલન સુનિશ્ચિત કરો.
- x. લોન અને એડવાન્સિસ માટે ઓફર કરવામાં આવનાર એમસીએલઆર/ઇબીઆરની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો
- xi. ફંડ ટ્રાન્સફર નીતિ અને બેંકની પદ્ધતિની સમીક્ષા અને મંજૂરી
- xii. એસેટ વર્ટિકલ્સ પ્રોજેક્શનની સમીક્ષા કરવી અને પ્રગતિના યોગ્ય મિશ્રણ માટે આયોજન કરવું
- xiii. બેંકની એએલએમ અને માર્કેટ રિસ્ક પોલિસીને મંજૂરી માટે બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરતા પહેલા તેની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો

દેખરેખ અને અહેવાલ

- i. બેંકની આકસ્મિક ભંડોળ યોજના સહિત ભંડોળની વ્યૂહરચનાને મંજૂરી આપો.

- ii. વિવિધ જોખમી સાધનોને અપડેટ કરો અને તેની સમીક્ષા કરો તથા સીઆરઆર, એસએલઆર, એલસીઆર, એસએલએસ, એમવીવી, એનએસએફઆર, સીડી રેશિયો વગેરે નિયમનકારી જાળવણીના તેના અનુપાલનની સમીક્ષા કરો.
- iii. અતિશય નકારાત્મક ગાબડાં, અને એએલએમ જોખમ મર્યાદા વગેરે સહિતની આ નીતિઓમાં જો કોઈ હોય તો, ભંગને બહાલી આપો અને તે મંજૂરી માટે બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરો.
- iv. ટ્રેઝરી, માર્કેટ રિસ્ક અને એએલએમ પર લાગુ ટોલરન્સ મર્યાદામાં સુધારો કરવાની ભલામણ બોર્ડને જરૂરી લાગે તે પ્રમાણે કરવામાં આવે છે અને તેની ભલામણ કરવામાં આવે છે
- v. એએલએમ (ALM) અહેવાલો તૈયાર કરવા માટે ઉપયોગમાં લેવાતા ફેરફારો, જો કોઈ હોય તો, સહિત પદ્ધતિ અને બંકેટિંગ ધારણાઓની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો.
- vi. આરબીઆઈ દ્વારા અથવા અન્યથા જરૂરી અથવા રજૂ કરવામાં આવી શકે તેવી અન્ય કોઈ પણ એએલસીઓ સંબંધિત બાબતને ધ્યાનમાં લો અને મંજૂર કરો

3.5 ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (ઓઆરએમસી)

ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી એયુ એસએફબીમાં ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ ફેમવર્કના અમલીકરણની દેખરેખ રાખવા અને આરએમસીબીને ભલામણો પૂરી પાડવા માટે જવાબદાર છે. એયુ એસએફબીની ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટીની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ નીચે મુજબ છે:

- i. સમયાંતરે પ્રસ્તુત કરવામાં આવેલા ઓપરેશનલ રિસ્ક, ફોડ રિસ્ક એલિમેન્ટ્સ સહિતની નીતિઓ, પ્રોડક્ટ્સ/પ્રક્રિયાઓ/સિસ્ટમ્સ અને પ્રોસિજર વગેરેની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો.
- ii. જોખમ પ્રોફાઇલની સમીક્ષા કરો, ભવિષ્યમાં થતા ફેરફારો અને ધમકીઓને સમજો અને પગલાંને પ્રાથમિકતા આપો
- iii. આકારણીઓ, રિપોર્ટિંગ, મૂડી અને નુકસાનની ઘટના ડેટાબેઝ સહિત જોખમ પદ્ધતિઓ અને સાધનોના વિકાસ અને અમલીકરણની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો
- iv. જરૂરી ફેરફારો સાથે તાલ મિલાવવા માટે નિયમનકારી ફેરફારો/અથવા આર્થિક/રાજકીય વાતાવરણમાં ફેરફારોથી ઉદ્ભવતા સંભવિત જોખમોની સમીક્ષા અને સંચાલન
- v. કાર્યકારી જોખમ અને છેતરપિંડીના જોખમના સંચાલન માટે યોગ્ય નિયંત્રણો/માઇગન્ટ્સની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો
- vi. બેંકની અંદર જોખમ જાગૃતિ સંસ્કૃતિને પ્રોત્સાહન આપવું અને કાર્યકારી જોખમ વ્યવસ્થાપનના મહત્વ, વ્યવસાયિક વિસ્તારો અને સ્ટાફ સાથે વાતચીત કરવી
- vii. નવા ઉત્પાદનો/પ્રક્રિયાઓ અને તેમાં સંચાલકીય જોખમોને ઉજાગર કરવા માટે ઉત્પાદનો/પ્રક્રિયાઓમાં કોઈ પણ પ્રકારના ફેરફારોની સમીક્ષા કરો.
- viii. બેંકની સહનશીલતાની મર્યાદાની સમીક્ષા કરો અને મર્યાદાનો ભંગ થવાની સ્થિતિમાં પૂરતા પગલાં લો.
- ix. સમયાંતરે આઇટીએસસી સાથે પરામર્શ કરીને સાયબર સુરક્ષા સંબંધિત જોખમો સહિત આઇટી સંબંધિત જોખમોની સમીક્ષા કરો અને ઓછામાં ઓછા વાર્ષિક ધોરણે તેને અપડેટ કરો.

ક્રેડિટ રિસ્ક યુનિટ, માર્કેટ રિસ્ક યુનિટ અને ઓપરેશનલ રિસ્ક યુનિટની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓની વિગતો માટે અનુક્રમે એસએફબીની 'ક્રેડિટ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ પોલિસી', 'એસેટ્સ લાયબિલિટી એન્ડ માર્કેટ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ પોલિસી', 'ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ પોલિસી'નો સંદર્ભ લો.

3.6 આઇટી અને નાણાકીય સેવાઓના આઉટસોર્સિંગ માટેની સમિતિ

આઇટી અને નાણાકીય સેવાઓનાં આઉટસોર્સિંગ માટેની સમિતિની જવાબદારીઓ અને ભૂમિકાઓ નીચે મુજબ છે:

1. આઉટસોર્સિંગ પ્રવૃત્તિઓની પ્રકૃતિ, અવકાશ અને જટિલતાને અનુરૂપ નક્કર અને સમજદાર આઉટસોર્સિંગ નીતિ અને પ્રક્રિયાઓ વિકસાવવી અને તેનો અમલ કરવો.
2. આઉટસોર્સિંગ વ્યવસ્થાની તેમની સતત સુસંગતતા, સલામતી, સ્વસ્થતા માટે સમયાંતરે સમીક્ષાઓ હાથ ધરવી અને નવી સામગ્રી આઉટસોર્સિંગના જોખમોને ઓળખવા, જો કોઈ હોય તો.
3. મટિરિયલ આઉટસોર્સિંગનો કેન્દ્રીય રેકોર્ડ સુનિશ્ચિત કરો કે જે બોર્ડ અને સિનિયર મેનેજમેન્ટ દ્વારા સમીક્ષા માટે સરળતાથી સુલભ હોય અને રેકોર્ડ્સને તાત્કાલિક અપડેટ કરવામાં આવે અને અર્ધવાર્ષિક સમીક્ષાઓ બોર્ડ સમક્ષ મૂકવામાં આવે.
4. તમામ વર્તમાન અને સંભવિત આઉટસોર્સિંગના જોખમો અને ભૌતિકતા અને આવી વ્યવસ્થાઓને લાગુ પડતી નીતિઓના જોખમો અને ભૌતિકતાનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે એક માળખાને મંજૂરી આપવી
5. મટિરિયલ આઉટસોર્સિંગ, બિઝનેસ કન્ટિન્યુઇટી, ડિઝાસ્ટર રિકવરી પ્લાન (ડીઆરપી)નું મેનેજમેન્ટ અને હાલની અને સૂચિત આઉટસોર્સિંગ વ્યવસ્થાનું સ્વ-મૂલ્યાંકન જેવા પાસાઓને આવરી લેતી આંતરિક માર્ગદર્શિકાઓનો અમલ કરો.
6. ટેકનોલોજી/પ્રોસેસ આઉટસોર્સિંગના ભાગરૂપે ભૌગોલિક સ્થાનમાં વિસ્તૃત ડેટાની વહેંચણી સંકળાયેલી હોય તેવા કાર્યોના આઉટસોર્સિંગ માટે આરબીઆઇને રિપોર્ટ કરવો અને જ્યારે ભારતીય કામગીરી સાથે સંબંધિત ડેટા વિદેશમાં સંગ્રહિત/પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે.
7. આઉટસોર્સ કરેલી પ્રવૃત્તિઓ અને નિવારણ તંત્રને લગતી ગ્રાહકોની ફરિયાદોની સમીક્ષા કરો
8. સુનિશ્ચિત કરવું કે, નિર્ધારિત નીતિઓના પાલન માટે સ્વતંત્ર સમીક્ષા અને ઓડિટ છે.
9. આઉટસોર્સિંગ નીતિના અમલીકરણની સમીક્ષા કરો.
10. બોર્ડને વાર્ષિક ધોરણે સામગ્રી આઉટસોર્સિંગ જોખમોથી સંબંધિત માહિતીની આપ-લે કરો.
11. સમયાંતરે આઉટસોર્સિંગ પ્રવૃત્તિઓને લગતા માહિતી સુરક્ષા જોખમો, વ્યાપારની સાતત્યતા અને આપત્તિની પુનઃપ્રાપ્તિના પાસાઓની સમીક્ષા કરો.
12. ઓએસપીના એમ્પેનલમેન્ટ માટે ચોક્કસ આંતરિક માર્ગદર્શિકાઓને મંજૂર કરો અને તેની સમીક્ષા કરો.
13. જોખમોની પ્રકૃતિ અને આઉટસોર્સિંગની ભૌતિકતાના આધારે આઉટસોર્સિંગ માટે મંજૂરી અધિકારીઓને વ્યાખ્યાયિત કરવું.
14. આઉટસોર્સિંગ વ્યૂહરચનાઓ અને તમામ હાલની સામગ્રી આઉટસોર્સિંગ વ્યવસ્થાઓની સમયાંતરે સમીક્ષા હાથ ધરવી.
15. સંબંધિત હિતધારકોને આઉટસોર્સ પ્રવૃત્તિઓને લગતી માહિતીના પારદર્શક અને સમયસર સંદેશાવ્યવહારની ખાતરી કરો
16. વિકેતા ગ્રાહકની માહિતીની ગોપનીયતા અને ગોપનીયતા જાળવે છે તેની ખાતરી કરો.

3.7 રોકાણ સમિતિ

રોકાણ સમિતિની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ નીચે મુજબ છે:

- ટ્રેઝરી વિભાગ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવતી પ્રવૃત્તિઓની એકંદર દેખરેખ અને નિયંત્રણ રાખો
- રોકાણ નીતિમાં કોઈ પણ ફેરફાર માટે ભલામણોને મંજૂરી આપો અને મંજૂરી/બહાલી માટે બોર્ડને સુપરત કરો
- બોર્ડની મંજૂરી મુજબ માન્ય સિક્યોરિટીઝમાં બેંક દ્વારા કરવામાં આવતા એસએલઆર અને નોન એસએલઆર રોકાણો અંગે નિર્ણયો લો
- આરબીઆઇની માર્ગદર્શિકા અનુસાર એચટીએમથી એએફએસ પોર્ટફોલિયોમાં સિક્યોરિટીઝના સ્થાનાંતરણની મંજૂરી

- નિયુક્ત વ્યક્તિઓને સોંપણીની સત્તા, કારણ કે તે લાયક જામીનગીરીઓમાં વ્યવહાર કરવાની મંજૂરી સહિતની પ્રવૃત્તિઓનું અસરકારક રીતે સંચાલન કરવા માટે યોગ્ય લાગે છે
- માન્ય મર્યાદાથી વધુ રોકાણને મંજૂરી આપો, જેની સોંપણી ડેસ્ક/વ્યક્તિઓને કરવામાં આવી શકે છે
- રોકાણ પોર્ટફોલિયોની માસિક ધોરણે સમીક્ષા કરો, અથવા યોગ્ય જણાય તે રીતે વધુ વારંવારના ધોરણે
- ટ્રેઝરી ટીમ દ્વારા પ્રસ્તુત એક્શન પ્લાનની સાથે અપવાદોની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો.
- એલટીઆરઓ, ટીએલટીઆરઓ વગેરે જેવા સમયાંતરે આરબીઆઈ દ્વારા પ્રસ્તુત કરવામાં આવેલા વિશેષ માધ્યમો અથવા માર્ગદર્શિકાઓના અમલીકરણની સમીક્ષા અને મંજૂરી
- પીવી01, સ્ટોપ લોસ, વગેરે જેવી વિવિધ માર્કેટ રિસ્ક લિમિટના પાલનની સમીક્ષા અને નિરીક્ષણ કરો અને સમિતિ સમક્ષ સ્થિતિ રજૂ કરો.
- મર્યાદાના ભંગને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરો અને મર્યાદાના ભંગને નિયંત્રિત કરવા માટે તિજોરી દ્વારા યોગ્ય અને સમયસર પગલાં લેવામાં આવ્યા છે કે કેમ તેની સમીક્ષા કરો
- નિયમિત ધોરણે માર્કેટ આઉટલુક વિશે મેનેજમેન્ટને અપડેટ કરો, મોનેટરી પોલિસી કમિટીના પરિણામ અને બજાર પર તેની અસર અને અમારી બેંકોના પોર્ટફોલિયો પર તેની અસર અંગે ચર્ચા કરો
- ટ્રેઝરી બિઝનેસ ટીમ દ્વારા પ્રસ્તુત એક્શન પ્લાન સાથે અપવાદોની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો
- ઉપરોક્ત અવકાશને આનુષંગિક હોય તેવી કોઈ પણ બાબત અથવા રોકાણ સમિતિના ઉદ્દેશોને ટેકો આપવા માટે જરૂરી હોય.

3.8 આઇટી સુરક્ષા જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિ

આઇટી સુરક્ષા જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ નીચે મુજબ છે:

- i. સમયાંતરે રજૂ કરવામાં આવેલા આઇટીએન્ડઆઇએસ (IT&IS) જોખમ ઘટકોને સાંકળતી નીતિઓ, ઉત્પાદો/પ્રક્રિયાઓ/પદ્ધતિઓ અને પ્રક્રિયાઓ વગેરેની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો.
- ii. જોખમ પ્રોફાઇલની સમીક્ષા કરો, ભવિષ્યના ફેરફારો અને ધમકીઓને સમજો અને પગલાં લેવાનાં પગલાંને પ્રાથમિકતા આપો.
- iii. આકારણીઓ, રિપોર્ટિંગ સહિતના જોખમ પદ્ધતિઓ અને સાધનોના વિકાસ અને અમલીકરણની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો.
- iv. જરૂરી ફેરફારો સાથે તાલમેળ જાળવી રાખવા માટે નિયમનકારી ફેરફારો/અથવા આર્થિક/રાજકીય વાતાવરણમાં ફેરફારોને કારણે ઉદ્ભવતા સંભવિત જોખમોની સમીક્ષા કરો અને તેનું સંચાલન કરો.
- v. આઇટીએન્ડઆઇએસ જોખમનાં વ્યવસ્થાપન માટે યોગ્ય નિયંત્રણો/ઘટાડાની સમીક્ષા કરો અને તેને મંજૂરી આપો.
- vi. બેંકની સહનશીલતાની મર્યાદાની સમીક્ષા કરો અને મર્યાદાનો ભંગ થવાની સ્થિતિમાં પૂરતા પગલાં લો.

3.9 ચીફ રિસ્ક ઓફિસર (સીઆરઓ)ની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ

- i. એક બેંક અને તેના વિવિધ વ્યવસાયિક વિભાગોને, નોંધપાત્ર જોખમોના કાર્યક્ષમ અને અસરકારક શાસનને સક્ષમ બનાવવા માટે જવાબદાર.
- ii. જોખમની ઓળખ, આકારણી, માપન, દેખરેખ અને શમન માટે જોખમ પદ્ધતિઓના વિકાસ અને અમલીકરણ માટે જવાબદાર નવી પ્રોડક્ટ્સ /પ્રક્રિયા અને આઉટસોર્સિંગનો સમાવેશ થાય છે.
- iii. રીઅલ-ટાઇમ ટ્રાન્ઝેક્શનલ રિસ્ક ક્ષમતાઓ અને ગ્રાહક-ફેસિંગ ટૂલ્સ જેવા તકનીકી સુધારાઓને આગળ ધપાવવા માટે જવાબદાર છે.
- iv. માન્ય જોખમ માપદંડોની અંદર સંભવિત જોખમોને ઘટાડવા માટે ભવિષ્યના ફેરફારો, જોખમોને નિયંત્રિત કરવા, તેનું નિરીક્ષણ કરવા, સમજવા અને પગલાંને પ્રાથમિકતા આપવી.

- v. નિયમનકારી ફેરફારો/અથવા આર્થિક/રાજકીય વાતાવરણમાં ફેરફારોને કારણે અને નવા ઉત્પાદનો, વ્યવસ્થાઓ અને પ્રક્રિયાઓની રજૂઆતમાંથી ઉદ્ભવતા સંભવિત જોખમોની સક્રિયપણે સમીક્ષા અને સંચાલન કરો.
- vi. જોખમ વ્યવસ્થાપનના મુદ્દાઓ પરના તમામ નિર્ણયો લેવાની સત્તા આપવામાં આવી છે જે કંપનીની વ્યૂહાત્મક દિશાને સીધી અસર કરે છે અને જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓની પ્રગતિનું નિરીક્ષણ કરે છે.
- vii. એન્ડ-ટુ-એન્ડ પ્રોગ્રામ્સનું નિર્માણ કરવા માટે અત્યંત કોસ-ફંક્શનલ વાતાવરણમાં કામ કરો, પ્રોડક્ટ ડેવલપમેન્ટ, કસ્ટમર સર્વિસ, ઓપરેશન્સ, સેલ્સ, ફાઇનાન્સ અને સેન્ટ્રલ ટીમ સાથે ગાઢ ભાગીદારી કરો.
- viii. ઓડિટ અને જોખમ સમીક્ષામાં શોધાયેલી સમસ્યાઓને ઘટાડવા માટે સુધારાત્મક પગલાં લો.
- ix. જોખમ નીતિઓ અને પ્રક્રિયાઓ, જોખમ મર્યાદા અને મંજૂરી સત્તાવાળાઓ વિકસાવવા માટેની પ્રક્રિયાનું સંચાલન કરો.
- x. જોખમ વ્યવસ્થાપન માટે બેંક-વ્યાપી માળખું વિકસાવવું અને જાળવવું જેથી વ્યાપાર અને સહાયક કાર્યો ઓપરેટિંગ વાતાવરણમાં આંતરિક અને બાહ્ય ફેરફારોને સતત ઓળખી શકે, તેનું મૂલ્યાંકન કરી શકે અને તેને પ્રતિસાદ આપી શકે.
- xi. લાઇન અને એકિઝક્યુટિવ મેનેજમેન્ટ જોખમોની યાલુ સમજને જાળવી રાખે છે અને સંબંધિત જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લે છે તેની ખાતરી કરવી.
- xii. સીઆરઓ માત્ર સમિતિઓમાં સલાહકારની ક્ષમતામાં જ કામ કરશે (મતદાનનો અધિકાર ન ધરાવતા આમંત્રિત) જે કેડિટ પ્રતિબંધો અને રોકાણ સાથે સંબંધિત નિર્ણયો સાથે કામ કરે છે.

ત્યાં કોઈ 'ડ્યુઅલ હેટિંગ' નહીં હોય એટલે કે, સીઆરઓને ચીફ એકિઝક્યુટિવ ઓફિસર, ચીફ ઓપરેટિંગ ઓફિસર, ચીફ ફાઇનાન્સિયલ ઓફિસર, ઇન્ટરનલ ઓડિટ ફંક્શનના વડા અથવા અન્ય કોઈ ફંક્શનની જવાબદારી સોંપવામાં આવશે નહીં.

4. પરિશિષ્ટો

વિભાગ નં.	શીર્ષક
4.1	બોર્ડની રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટીની રચના (આર.એમ.સી.બી.)
4.2	કેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટીની રચના
4.3	એએલસીઓ એન્ડ માર્કેટ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટીની રચના
4.4	ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટીની રચના
4.5	આઈટી સુરક્ષા જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના
4.6	રોકાણ સમિતિની રચના
4.7	આઈટી અને નાણાકીય સેવાઓનાં આઉટસોર્સિંગ માટે સમિતિની રચના
4.8	યાવીરૂપ નિયમનકારી પરિપત્રોના સંદર્ભો
4.9	ગ્લોસરી

4.1 બોર્ડની જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના (આર.એમ.સી.બી.)

એચુ એસએફબી ખાતે આરએમસીબીની રચના નીચે મુજબ છે:

અધ્યક્ષ	નોન-એક્ઝિક્યુટિવ ઇન્ડિપેન્ડન્ટ ડિરેક્ટર કે જેઓ બોર્ડ અથવા બોર્ડની અન્ય કોઈ સમિતિના અધ્યક્ષ રહેશે નહીં. સમિતિના અધ્યક્ષ બોર્ડની કોઈ પણ સમિતિના સભ્ય રહેશે નહીં, જેમાં ક્રેડિટ એક્સપોઝરને મંજૂરી આપવાનો આદેશ છે. કોઈ પણ બેઠકમાં અધ્યક્ષની ગેરહાજરીના કિસ્સામાં, સમિતિ તે બેઠક માટે વર્તમાન સભ્યોમાંથી અધ્યક્ષની પસંદગી કરી શકે છે.
સભ્યપદ	જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિમાં ઓછામાં ઓછા ત્રણ સભ્યો અને એન.ઈ.ડી.ની બહુમતી હોવી જોઈએ
મંત્રણાની આવૃત્તિ	લાગુ પડતી નિયમનકારી/વ્યાપારની જરૂરિયાતો અનુસાર
કોરમ	જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિની બેઠક માટેનું કોરમ સમિતિના ૩ સભ્યોનું રહેશે. આર.એમ.સી.બી.ની બેઠકમાં ભાગ લેનારા સભ્યોમાંથી ઓછામાં ઓછા અડધા સ્વતંત્ર ડિરેક્ટર્સ હશે, જેમાંથી ઓછામાં ઓછા એક સભ્ય જોખમ વ્યવસ્થાપનમાં વ્યાવસાયિક કુશળતા / લાયકાત ધરાવતા હોવા જોઈએ.
આમંત્રિતો	આમંત્રિતો લાગુ નિયમનકારી/વ્યાવસાયિક જરૂરિયાતો અનુસાર રહેશે.

4.2 ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી (સીઆરએનપીએસી)ની રચના - 1 અને 2

સીઆરએનપીએસી-1 અને સીઆરએનપીએસી-2નાં ચેરપર્સન, સભ્યો, સભ્યો, ડિરેક્ટર્સ અને કોરમ એમડી અને સીઈઓ દ્વારા સમયાંતરે મંજૂર કરવામાં આવેલા સમિતિનાં ચાર્ટર અનુસાર હશે. સમિતિનું ચાર્ટર આ નીતિનો ભાગ અને પાર્સલ હશે.

4.3 એસેટ લાયબિલિટી મેનેજમેન્ટ કમિટી (એએલસીઓ)ની રચના

એએલસીઓના ચેરપર્સન, મેમ્બર્સ, ડિરેક્ટર્સ અને કોરમ એમડી અને સીઈઓ દ્વારા સમયાંતરે મંજૂર કરવામાં આવેલા કમિટીના ચાર્ટર અનુસાર રહેશે. સમિતિનું ચાર્ટર આ નીતિનો ભાગ અને પાર્સલ હશે.

4.4 ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી (ઓઆરએમસી)ની રચના

ઓઆરએમસીના ચેરપર્સન, મેમ્બર્સ, ડિરેક્ટર્સ અને કોરમ એમડી અને સીઈઓ દ્વારા સમયાંતરે મંજૂર કરવામાં આવેલા કમિટીના ચાર્ટર અનુસાર રહેશે. સમિતિનું ચાર્ટર આ નીતિનો ભાગ અને પાર્સલ હશે.

4.5 આઈટી સુરક્ષા જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના

આઈટી સિક્યુરિટી રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટીના ચેરપર્સન, મેમ્બર્સ, ડ્રિકવન્સી અને કોરમ એમડી અને સીઈઓ દ્વારા સમયાંતરે મંજૂર કરવામાં આવેલા કમિટીના ચાર્ટર અનુસાર રહેશે. સમિતિનું ચાર્ટર આ નીતિનો ભાગ અને પાર્સલ હશે.

4.6 રોકાણ સમિતિની રચના

રોકાણ સમિતિના અધ્યક્ષ, સભ્યો, ડ્રિકવન્સી અને કોરમ એમડી અને સીઈઓ દ્વારા સમયાંતરે મંજૂર કરવામાં આવેલા સમિતિના ચાર્ટર અનુસાર રહેશે. સમિતિનું ચાર્ટર આ નીતિનો ભાગ અને પાર્સલ હશે.

4.7 આઈટી અને નાણાકીય સેવાઓનાં આઉટસોર્સિંગ માટે સમિતિની રચના

આઈટી અને નાણાકીય સેવાઓનાં આઉટસોર્સિંગ માટેની સમિતિનાં અધ્યક્ષ, સભ્યો, સભ્યો, ડ્રિકવન્સી અને કોરમ એમડી અને સીઈઓ દ્વારા સમયાંતરે મંજૂર કરવામાં આવેલા સમિતિનાં ચાર્ટર અનુસાર હશે. સમિતિનું ચાર્ટર આ નીતિનો ભાગ અને પાર્સલ હશે.

4.8 સંક્ષેપ કી

ના.	સંક્ષેપ	વર્ણન
1.	ALCO	એસેટ લાયબિલિટી મેનેજમેન્ટ કમિટી
2.	CRO	ચીફ રિસ્ક ઓફિસર
3.	CFO	ચીફ ફાયનાન્સિયલ ઓફિસર
4.	CCO	ચીફ કમ્પ્લાયન્સ ઓફિસર
5.	CISO	મુખ્ય માહિતી સુરક્ષા અધિકારી
6.	CRNPAC	ક્રેડિટ રિસ્ક અને એનપીએ મેનેજમેન્ટ કમિટી
7.	CEO	ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર
8.	ED	એક્ઝિક્યુટિવ ડિરેક્ટર
9.	LOD	સંરક્ષણ રેખાઓ
10.	MD	મેનેજિંગ ડિરેક્ટર
9.	ORMC	ઓપરેશનલ રિસ્ક મેનેજમેન્ટ કમિટી
10.	RMCB	બોર્ડની જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિ
11.	SFB	સ્મોલ ફાયનાન્સ બેંક

4.9 યાવીરૂપ નિયમનકારી પરિપત્રોના સંદર્ભો

ના.	પરિપત્ર	અદા કરવાની તારીખ
(i)	આરબીઆઈનો માસ્ટર સર્ક્યુલર - વિલક્રુલ ડિફોલ્ટ્સ	1 જુલાઈ, 2014 (07 જાન્યુઆરી, 2015 સુધી સુધારેલ)
(ii)	"ઓપરેશનલ રિસ્કના મેનેજમેન્ટ પર આરબીઆઈની ગાઈડન્સ નોટ", 2005ના પરિશિષ્ટ 1 (પેરા 2.9)	14 ઓક્ટોબર, 2005
(iii)	"સિક્યોરિટીઝ એન્ડ એક્સચેન્જ બોર્ડ ઓફ ઇન્ડિયા (લિસ્ટિંગ ઓબ્લિગેશન્સ એન્ડ ડિસ્ક્લોઝર જરૂરિયાતો) રેગ્યુલેશન્સ", 2015ના સેક્શન 2.1	૨ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૫
(iv)	ક્રેડિટ રિસ્ક એન્ડ માર્કેટ રિસ્કના મેનેજમેન્ટ, 2002 પર આરબીઆઈ ગાઈડન્સ નોટ્સ	12 ઓક્ટોબર, 2002
(v)	"બેંકો દ્વારા લિક્વિડિટી રિસ્ક મેનેજમેન્ટ", 2012 પરના આરબીઆઈના પરિપત્રનો ફકરો 6	7 નવેમ્બર, 2012
(vi)	એસેટ લાયબિલિટી મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ પર આરબીઆઈના નિર્દેશો	10 ફેબ્રુઆરી, 1999, 24 ઓક્ટોબર, 2007 અને 9 એપ્રિલ, 2008
(vii)	બેંકમાં લિક્વિડિટી રિસ્ક મેનેજમેન્ટ પર આરબીઆઈનું જાહેરનામું	7 નવેમ્બર, 2012
(viii)	ડોમેસ્ટિક, ઓફિનરી નોન-રેસિડેન્ટ (એનઆરઓ) અને નોન-રેસિડેન્ટ (એક્સટર્નલ) (એનઆરઈ) એકાઉન્ટ્સમાં રાખવામાં આવેલી રૂપિયા ડિપોઝિટ પરના વ્યાજના દરો પર માસ્ટર સર્ક્યુલર	01 જુલાઈ, 2015
(ix)	એડવાન્સિસ પરના વ્યાજના દરો પરનો મુખ્ય પરિપત્ર	01 જુલાઈ, 2015
(x)	એડવાન્સિસ પરના વ્યાજ દરો માટે માર્જિનલ કોસ્ટ ઓફ ફંડ્સના આધારે બેઝ રેટની ગણતરી પર આરબીઆઈનું જાહેરનામું	17 ડિસેમ્બર, 2015
(xi)	આરબીઆઈ ગાઈડન્સ નોટ - બજારનું જોખમ	10 ઓક્ટોબર, 2002
(xii)	માસ્ટર સર્ક્યુલર - બેંકો દ્વારા રોકાણ પોર્ટફોલિયોના વર્ગીકરણ, મૂલ્યાંકન અને સંચાલન માટેના પ્રુડેન્શિયલ ધોરણો	01 જુલાઈ, 2015